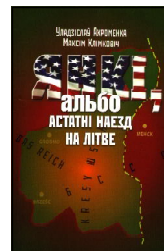

Гуканьне паэзіі

Новыя выданьні на кніжных паліцах «Дзеяслова»

Уладзіслаў Ахроменка. Максім Клімковіч. Янкі, альбо апошні наезд на Літве: кінараман-фарс. – Мінск: Медисонт, 2007. 244 стар. Наклад 500 ас.

«Беларускія буржуазныя літаратары» (так яны самі сябе называюць) Ахроменка і Клімковіч нарэшце парадавалі сьвядомых беларускіх чытачоў «вострасюжэтным» творам на роднай мове. Кніга-правакацыя, кніга-пародыя, кніга-выклік, якая *выкліча* (і *выклікала* ўжо) неадназначную рэакцыю і жаданьне паспрацацца з аўтарамі ў «прыхільнікаў інтэлектуальнай літаратуры, якія цэняць тонкую пародыю, дасьціпныя алузіі...» – і наконт яе інтэлектуальнасьці, і наконт дасьціпнасьці...

Рыгор Барадулін. Юіт! Vybor z verpu. Рыгор Барадулін. Жыць! Выбраныя вершы. – Прага: Нацыянальная бібліятэка Чэшскай рэспублікі – Славянская бібліятэка, 2006. – 138 стар. На беларускай і чэшскай мовах, пераклад на чэшскую мову – Францішкі Сокалавай. Наклад не пазначаны.

Кніга выйшла на знак салідарнасьці з незалежнай, свабоднай беларускай культурай і з нагоды вылучэньня Рыгора Барадуліна на атрыманьне Нобелеўскай прэміі. Ва ўступе Вацлаў Гавел кажа пра тое, што ён «як прадстаўнік малога еўрапейскага народу» добра ўсьведамляе, як «важна падтрымліваць нацыянальную сьвядомасьць, памяць, мову і культурную шматкопернасьць» у сёньняшняй Еўропе ў цэлым і ў Беларусі ў прыватнасьці. Ці варта казаць, як не хапае такога разуменьня ў нашай краіне... Што да зборніка, то вершы Рыгора Барадуліна ў выдатных перакладах Францішкі Сокалавай, спалучаныя душэўнай прадмовай Міхася Скоблы – цудоўна рэпрэзентуюць сучасную беларускую літаратуру ў Чэхіі.

Андрусь Белавокі. Лесьвіца ў нябёсы з адной прыступкі. – Мінск: І. П. Логвінаў, 2007. – 188 стар. (Другі фронт мастацтваў). Наклад 200 ас.

Кнігу варта набыць ужо дзеля прадмовы і пасьлямовы, каб атрымаць прыклад любові і памяці выкладчыка і сяброў. Публіцыстычная частка кнігі чытаецца на ўздыху як досьлед-летапіс часу, калі «Навінкі» і «Наша ніва» прадаваліся ў любым менскім шапіку, а квітка на канцэрты рок-гуртоў набываліся легальна. Вобраз Андруса Белавокага блізка да бугаёўскага Хлопчыка Бананана, які таксама ствараў Кнігу. Пятро Васючэнка праводзіць паралелі з нацыянальнымі класікамі, што загінулі на пачатку творчага шляху. Але тут іншае.

Прынцып “жыць хутка, памерці маладым” – адзнака іншых часу і вымярэння.

Цемрык Велет. Мост: выбраныя вершы. Менск: І. П. Логвінаў, 2007. – 60 стар. Наклад 300 ас.

Цемрык Велет, па ўласным прызнанні, будзе мост “між формаю, зместам і працягам”. Ён піша наўмысна няроўна з гледзішча рыфмы і рытму, парушаючы фармальныя законы паэтыкі. Вершы паэта, аб якія яшчэ паламаюць пёры літкрытыкі, зьвернутыя да падтэкставага-сугестыўнага, падсвядомаснага. Іх вызначальныя рысы – заўжды нечаканая вобразнасць і алюзійнасць. “Хто любіць жыцьцё, той яго страціць” – гэкі “аптымістычны” зварот да чытача ўсё ж такі ня ёсць лейтматыўным у творчасці паэта. Нягледзячы на наяўнасць змрачнаватай лексікі (слова сьмерць сустракаецца ледзь не праз верш) і фаталістычных матываў, дэбютны зборнік Цемрыка пакідае сьветлыя пачуцьці.

не цягні ў хату зямлю з магілкі
яна наскрозь прасякнутая чужымі слязьмі
пазьбягай Там жыцьця і сыходзь бяз рытму
без аркестраў і маршаў – у неба нотаю мі

Гуканне паэзіі Усходу. Пазыкі: – Пер. Рыгора Барадуліна. – Менск: Рым.-катал. Парафія св. Сымона і св. Алены, 2007. – 312 стар.

Так класічную ўсходнюю паэзію ў нас яшчэ не перакладалі. Гэта не пераклады ў чыстым выглядзе твораў сямідзясяці (!) аўтараў Кітая, Японіі, Карэі, В’етнама, а перастварэнні альбо, як іх называе Барадулін, – пазыкі. Пазыкі найперш сюжэтна-настраёвага плану, бо гукапіс, рыфмоўка, нават рытміка – нашыя, барадулінскія. Такое сугучна беларускага і аўтэнтычнага ўсходняга стварае нечаканы эффект (хаця прыхільнікі класічнай паэзіі могуць не зразумець).

Лавец страхоз мой залаты!
Куды ў краіне невядомай
Забег сягонья ты?
(Ціё, “На сьмерць маленькага сына”)

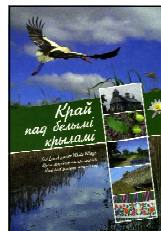
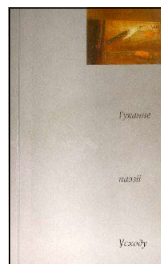
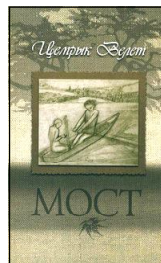
Асобная падзяка ці, як сёння кажуць, рэспэкт Генадзю Мацуру за бліскучае афармленьне.

Край пад белымі крыламі. Фотаальбом. – Пінск: ТДА «ІРА «Палляшук», 2006. – 184 стар.: іл. Наклад 5000 ас.

Незвычайная кніга! Фантастычныя пейзажы Палесься, што невядома якім чынам захаваліся да нашага часу, уражваюць ня менш, чым навакольле Амазонкі... Мясцовыя жыхары таго не заўважаюць, сталічныя насельнікі гэтага проста ня бачаць... Аўтэнтычныя будынкi, чаўны... Запамінальныя твары людзей: бабулек, дзядоў... Цудоўны каментар крэйзнаўцы Аляксея Дуброўскага... Арыгінальныя подпісы да здымкаў – найчасцей трапныя цытаты з вершаў Яўгеніі Янішчыц... І здымкі, здымкі, здымкі... Хай шкадуюць тыя, хто ня мае такога фотаальбому – сучаснай энцыклапедыі беларускага Палесься, якое яшчэ ёсць...

Алесь Масарэнка. Рэха гіпербалы. – Масква: “Эксмо”, 2006. – 220 стар. Наклад 200 ас.

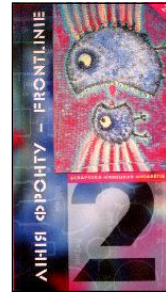
Першую паэтычную кнігу вядомага празаіка і ня менш вядомага рэдактара і літкансультанта склалі вершы, што ахопліваюць больш як сорак гадоў “творчай засяроджанасці” (выраз з анатацыі). Вялікая колькасць твораў мае адносіны да г. званай грамадзянскай лірыкі і закранае шырачэзнае кола праблематыкі – ад нацыянальнай ідэі да экалогіі. Пры гэтым, і ў творах маладой пары, і ў найноўшых асаблівае месца займае тэма каханьня. Кніга для

гурману традыцыйнай паэтыкі. Ці варта казаць, што абсалютна не заўважаная ў друку.

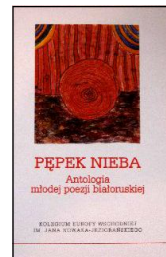
Frontlinie-2. Deutsch-Belarussische Anthologie. / Лінія фронту-2. Беларуская-нямецкая анталёгія. Менск: І. П. Логвінаў, 2007. – 244 стар. Наклад 500 ас.

У прадмове рэдактарка з нямецкага боку Марціна Мрохэн наступным чынам вызначае канцэптуальную творчую адрознасць бакоў: “У адрозьненне ад беларускіх аўтараў, прадстаўленых у гэтым зборніку, нямецкія паэты менш аддаюць увагі эксцэнтрычнасці, усхваляванасці і бунту, эксперыментатарству і жангліраванню формай. Для іх большае значэнне мае ЗАРАЗ і СЁННЯ, ці заглыбленасць у сьвет”. Маргарыта Аляшкевіч у грунтоўнай прадмове да беларускай часткі тэкстаў ня робіць пспрацьпастаўленьняў, але як бы адказвае нямецкай каляжанцы, называючы “галоўным паяднучым крытэрам” для сямі беларускіх аўтараў індывідуалізм, а ня “цягу да эксплікацыі брутальнай тэматыкі”. У кожным разе, навідавоку, што беларуская частка, якую складаюць тэксты прадстаўнікоў г. званана Другога фронту мастацтваў (А. Бахарэвіча, В. Бурлак, З. Вішнёва, В. Гапеевай, А. Кавалеўскай, В. Морт, І. Сіна), у жанраватэматычным плане прадстаўлена ня так шырока, як было б магчымым дзеля ўяўленьня паўнейшай панарамы маладой беларускай літаратуры. Укладальнікі абяцаюць, што ў далейшым выпуску “Лініі фронту” мы пабачым новыя твары. Пабачым...

Рэрек ніеба. Antologia mpiodej poezji białoruskiej. / Пул неба. Анталёгія маладой беларускай паэзіі. Калегіюм усходняй Еўропы. Уроцлаў, 2006. – 216 стар. Наклад не пазначаны.

З пэўнасьцю, самая шыкоўная ў плане афармленьня і друку перакладная анталёгія беларускай паэзіі, якіх нямала зьявілася за апошні час. Выйшла ў серыі “Бібліятэка беларуская”, што выдаецца, як пазначана на вокладцы, пад патранажам Міністра культуры і нацыянальнай спадчыны Польшчы. Укладальнік кнігі Андрэй Хадановіч адабраў тэксты дзесьці паэтаў (А. Адамовіч, М. Баярын, Джэці, А. Івашчанка, Г. Лабадзенка, М. Мартысевіч, В. Морт, С. Прылуцкі, М. Шчур, В. Жыбуль), некаторым з якіх пашэнціла пабачыць свае творы ў перастварэньнях Адама Паморскага – зьнамага перакладчыка Гэтэ, Рьльке, Эліэта, Дастаеўскага.

Ілона Сьцяцко. Нябёсныя карункі. Вершы. – Масква: “Эксмо”, 2006. – 160 стар. Наклад 100 ас.

Зборнік мае адметную кампазіцыю: ён складаецца з 12 разьдзелаў, кожны з якіх адрасаваны пэўнаму знаку задзяка і пачынаецца з адпаведнага верша-прысьвячэньня. Творы паэткі вызначае лексічнае багацьце і сталая манера пісьма, хаця яны і далёка не заўжды ўражаюць сьвежай вобразнасьцю і глыбінёй. Зьдзіўляе і засмучае факт невядомасьці аўтаркі з такім немалым творчым багажом.

Андрэй Янушкевіч. Вялікае Княства Літоўскае і інфляндская вайна 1558-1570 гг.: манаграфія. — Мінск: Медисонт, 2007. 356 стар. Наклад 300 ас.

Найгрунтоўнейшае дасьледаваньне апошняй вайны яшчэ самастойнага Вялікага Княства Літоўскага перад Люблінскай уніяй з Польскай Каронай, якая і прысьпешыла тую самую унію... Вайна за інфляндскія землі і выхад да Балтыкі стала вайной з Масковіяй, што прынесла пакуты, гібель і палон жыхарам усходніх земляў ВКЛ і асабліва Полаччыны. «Крыніцы не пакінулі нам сьведчаньняў ні пра «братэрскае яднаньне» з праваслаўнымі адзінаверцамі, ні пра прысутнасьць вызваленчых матываў (рыторыкі) у дзеяньнях маскоўцаў», – піша аўтар у заключэньні. Так, то была звычайная захопніцкая вайна, у якой «акупанты абапіраліся на сілу зброі». ВКЛ, як мы ведаем цяпер, «правверку дзяржавы на трываласць і моц» ня вытрымала, і таму жывем мы сёньня ў Беларусі.

